

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romuald Dalewski (przewodniczący)

SSN Jarosław Sobutka (sprawozdawca)

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania H. Spółki z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w Warszawie
z udziałem Ż. Ż.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 kwietnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 20 sierpnia 2021 r., sygn. akt III AUa 1847/19,

**uchyla zaskarżony wyrok w pkt I, II i IV i w tym zakresie sprawę
przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego
rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

Jarosław Sobutka

Romuald Dalewski

Renata Żywicka

UZASADNIENIE

Decyzją z 29 sierpnia 2018 r. (nr [...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie stwierdził, że podstawa wymiaru składek Ż. Ż., jako pracownicy u płatnika H. sp. z o.o. wynosi:

- za miesiąc grudzień 2016 r. na ubezpieczenie emerytalne i rentowe 8.018,18 zł, na ubezpieczenie chorobowe 8.018,18 zł, na ubezpieczenie wypadkowe 8.018,18 zł, a na ubezpieczenie zdrowotne 6.918,89 zł;
- za miesiąc czerwiec 2017 r. na ubezpieczenie emerytalne i rentowe 8.206,97 zł, na ubezpieczenie chorobowe 8.206,97 zł, na ubezpieczenie wypadkowe 8.206,97 zł, a na ubezpieczenie zdrowotne 7.081,80 zł;
- za miesiąc grudzień 2017 r. na ubezpieczenie emerytalne i rentowe 8.181,43 zł na ubezpieczenie chorobowe 8.181,43 zł, na ubezpieczenie wypadkowe 8.181,43 zł, a na ubezpieczenie zdrowotne 7.059,75 zł.

Wyrokiem z 29 października 2019 r. (sygn. akt XIII U 1595/18) Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w Warszawie z dnia 29 sierpnia 2018 r. (nr [...]) o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne Ż. Ż. (pkt I) i zasądził od H. sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w Warszawie kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

W wyniku apelacji H. sp. z o.o. z siedzibą w W. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 20 sierpnia 2021 r. (sygn. akt III AUa 1847/19):

1. zmienił częściowo zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w punkcie I i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie z 29 sierpnia 2018 r. (nr [...]) w ten tylko sposób, że stwierdził, iż podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne Ż. Ż., jako pracownika u płatnika składek H. sp. z o.o. z siedzibą w W. za czerwiec i grudzień 2017 r. wynosi 0 złotych;
2. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zniósł między stronami koszty zastępstwa prawnego;
3. oddalił apelację w pozostałej części;

4. zniósł między stronami koszty zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że apelacja jest bezzasadna. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wywiódł trafne wnioski. Zatem Sąd Apelacyjny w całości zaaprobował ustalenia Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i ustalenia te przyjął za własne. Sąd Apelacyjny podzielił ocenę dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy, mając na uwadze, że dotyczyła ona w istocie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych, które zostały sporządzone w przewidzianej przez prawo formie, jak również przez uprawnione do tego osoby, a odwołująca się nie podważyła skutecznie prawidłowości tej oceny. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w niniejszej sprawie nie zachodzi także sprzeczność istotnych ustaleń Sądu Okręgowego z treścią zebranego materiału dowodowego. Sąd Apelacyjny nie podzielił również stanowiska odwołującej się, że źródłem wiedzy, pozwalającym na podjęcie decyzji o przyznaniu i określonej wysokości świadczenia z ZFŚS był fakt niezłożenia przez danego pracownika oświadczenia o wysokości dochodów na członka rodziny. W końcowej części uzasadnienia Sąd II instancji wskazał, że „mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. i art. 367 § 3 k.p.c. w zw. z art. 15zys¹ pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COYID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. 2020, poz. 374 ze zm.) o czym orzekł w punkcie I sentencji wyroku”.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego złożył organ rentowy, zaskarżając judykat w części, tj. co do punktu I, II i IV, zarzucając rozstrzygnięciu:

1. naruszenia prawa procesowego, tj.:

- art. 316 k.p.c. w zw. z art. 327¹ § 1 k.p.c., w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku, którego rozstrzygnięcie jest całkowicie sprzeczne z uzasadnieniem, w konsekwencji brak możliwości poddania orzeczenia kontroli kasacyjnej;

- art. 385 k.p.c. poprzez zmianę zaskarżonego wyroku pomimo wskazania w uzasadnieniu, że apelacja odwołującej spółki jest bezzasadna i podlega oddaleniu;

- art. 477⁹ k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia wykraczającego poza zakres unormowany zaskarżoną decyzją, tj. ustalenie że podstawa wymiaru składek dla Ź. Ź. w miesiącach czerwiec, grudzień 2017 r. wynosi 0 zł.

Z uwagi na wyżej stawiane zarzuty, skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z przyczyn jej oczywistej zasadności, uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od odwołującej spółki na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organu rentowego, pełnomocnik H. sp. z o.o. z siedzibą w W. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w części w jakiej Sąd orzekł ponad niewliczenie do podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne ubezpieczonej Ź. Ź. przychodu z tytułu doładowań do kart S. w czerwcu i grudniu 2017 r. - tj. doprowadzenie w niniejszej sprawie wyłącznie do orzeczenia, że do podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne ubezpieczonej Ź. Ź. nie wlicza się przychodu z tytułu doładowań do kart S. w czerwcu i grudniu 2017 r. oraz o odstąpienie od obciążania spółki H. sp. z o.o. kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie okazała się uzasadniona, potwierdziły się bowiem zawarte w niej zarzuty naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów proceduralnych, a w szczególności art. 327¹ § 1 k.p.c. Stanowisko zajęte przez Sąd II instancji jest niezrozumiałe – biorąc pod uwagę sentencję wyroku z 20 sierpnia 2021 r. oraz uzasadnienie zajętego przez Sąd stanowiska – co całkowicie uniemożliwia przeprowadzenie kontroli kasacyjnej zaskarżonego orzeczenia. Sąd odwoławczy uznając bowiem, jak to wynika z uzasadnienia, apelację za bezzasadną,

zmienił częściowo zaskarżony apelacją wyrok Sądu I instancji – co wynika wprost z sentencji wyroku.

Gwarancja prawa do rzetelnego procesu obejmuje m.in. możliwość poznania samego orzeczenia oraz jego motywów (zob. np. *J. Wróblewski*, Uzasadnienie, s. 23; *E. Łętowska*, Pozaprocesowe znaczenie, s. 8; *A. Łazarska*, Rzetelny proces, s. 362; *S. Dąbrowski*, *A. Łazarska*, Uzasadnianie orzeczeń, s. 10; *K. Piasecki*, Z zagadnień uzasadnienia wyroków, s. 143; *K. Markiewicz*, Problem "*sententia non existens*", s. 115; *A. Miączyński*, Znaczenie i rola uzasadnienia, s. 748–760; *A. Torbus*, W sprawie braku obowiązku, s. 49–53; *J. Gudowski*, Uzasadnienie orzeczeń, s. 239). Uzasadnienie wyroku nie jest co prawda elementem decyzyjnym rozstrzygnięcia sprawy, lecz stanowi sprawozdanie z procesu decyzyjnego sądu, którego wyrazem jest sentencja orzeczenia, więc jego treść (w tym ewentualnie braki) nie ma wpływu na rozstrzygnięcie sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 maja 2000 r., V CKN 45/00, *Legalis*). Przeważa jednak bardziej rygorystyczny - trafny pogląd, że zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c. jest skuteczny, gdy zaskarżony wyrok z powodu wadliwości orzeczenia nie poddaje się kontroli apelacyjnej czy kasacyjnej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2000 r., III CKN 309/99, *Legalis*). Zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej także, kiedy treść uzasadnienia orzeczenia uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia, lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego [*J. Gudowski*, w: *T. Ereciński* (red.), *Kodeks*, t. II, s. 62; zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; z 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, *Legalis*; z 16 października 2009 r., I UK 129/09, *Legalis*; z 2 marca 2011 r., II PK 202/10, *Legalis*, czy postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 listopada 2001 r., I CKN 185/01, *Legalis* i z 29 grudnia 2021 r., IV CSK 367/21, *Legalis*].

Zdaniem Sądu Najwyższego nie powinno być żadnej rozbieżności pomiędzy sentencją orzeczenia a jego uzasadnieniem, tak ustnym, jak i pisemnym. Przyjęcie założenia, że uzasadnienie orzeczenia jest elementem procesu decyzyjnego, ściśle zespolonym z sentencją orzeczenia, prowadzi do wniosku, że braki uzasadnienia, uniemożliwiające kontrolę zaskarżonego orzeczenia, oraz niedająca się usunąć

sprzeczność uzasadnienia i sentencji, powinny prowadzić do uchylenia zaskarżonego orzeczenia (zob. *T. Szanciło* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1-458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023). Sąd Najwyższy nie może bowiem samodzielnie rekonstruować powodów, którymi kierował się sąd drugiej instancji, a w szczególności dociekać dlaczego apelacja powoda w uzasadnieniu wyroku uznana została w całości za bezzasadną, pomimo braku stosownego, adekwatnego rozstrzygnięcia w sentencji zaskarżonego wyroku (tak wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2017 r., II CSK 131/17, Legalis, oraz tak samo Sąd Najwyższy w wyrokach: z 24 czerwca 2015 r., II CSK 435/14, Legalis; z 24 czerwca 2015 r., II UK 260/14, MoPr 2015 Nr 9, s. 490; z 7 maja 2015 r., II CSK 475/14, Legalis oraz w postanowieniu z 23 marca 2012 r., II UK 297/11, Legalis; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2012 r., II PK 139/11, Legalis; przeciwnie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 21 stycznia 1999 r., I PKN 554/98, OSNAPiUS 2000 nr 5, poz. 186; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 1999 r., I PKN 653/98, OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 427, *A. Góra-Błaszczkowska* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I A. Komentarz. Art. 1-424¹², Warszawa 2020).

W związku z powyższym, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., należało orzec jak w sentencji.

[SOP]
(r.g.)